

Utkast till lagrådsremiss

Sekretess för ljuddämpare

Utkastets huvudsakliga innehåll

I utkastet lämnas förslag på ändringar i offentlighets- och sekretesslagen som innebär att ljuddämpare även i fortsättningen ska kunna omfattas av sekretess och att sekretessbestämmelserna förtydligas.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	3
2	Ärendet.....	5
3	Allmänt om offentlighet och sekretess.....	5
4	Sekretess för vapenregister och ärenden enligt vapenlagen	6
4.1	Sekretess för uppgifter som hänför sig till vapenregister	6
4.2	Sekretess för uppgift i ärende enligt vapenlagen.....	7
5	Det finns behov av ändringar och förtydliganden	8
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	9
7	Konsekvenser.....	10
8	Författningskommentar	10

1 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 16 och 16 a §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

16 §¹

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att *vapen eller* ammunition kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att *skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition eller ljuddämpare* kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättning som anges i första stycket, hos

1. Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret, och

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jägarexamensregistret.

Sekretessen enligt första stycket gäller inte för uppgift i vapenregister om namn och adress för den som har tillstånd att bedriva handel med skjutvapen eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation eller för uppgifter i registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte. Sekretess gäller inte heller för uppgift i vapenregister om vilka typer av vapen som omfattas av ett tillstånd att bedriva handel med skjutvapen eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation.

16 a §²

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift i ärende enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att *vapen eller* ammunition kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift i ärende enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att *skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition eller ljuddämpare* kommer till brottslig användning.

¹ Senaste lydelse 2014:897.

² Senaste lydelse 2014:633.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

2 Ärendet

I utkastet till lagrådsremiss föreslås ändringar i 18 kap. 16 och 16 a §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

Lagförslaget innebär att ljuddämpare även i fortsättningen ska kunna omfattas av sekretess och att det förtydligas att skaderekvisitet i bestämmelserna ska anses omfatta samtliga vapen och vapendelar som omfattas av skjutvapenbegreppet i vapenlagen (1996:67).

3 Allmänt om offentlighet och sekretess

Grundläggande regler om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF). Enligt 2 kap. 1 § TF har var och en rätt att ta del av allmänna handlingar. Den rätten får enligt 2 kap. 2 § TF begränsas endast om det krävs med hänsyn till vissa särskilda intressen som bl.a. intresset av att förebygga eller beivra brott. En sådan begränsning ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lag som avses är OSL.

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). En sekretessbestämmelse består i regel av tre huvudsakliga rekvisit, dvs. förutsättningar för bestämmelsens tillämplighet. Dessa rekvisit anger sekretessens föremål, räckvidd och styrka.

Sekretessens föremål är den information som kan hemlighållas och anges i lagen genom ordet ”uppgift” tillsammans med en precisering av uppgiftens art. Sekretessens räckvidd bestäms vanligen genom att det i sekretessbestämmelsen preciseras att sekretessen för de angivna uppgifterna bara gäller i en viss typ av ärende, i en viss typ av verksamhet eller hos en viss myndighet. Sekretessens styrka bestäms normalt med hjälp av ett s.k. skaderekvisit. Man skiljer mellan raka och omvända skaderekvisit. Med ett rakt skaderekvisit är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga och att sekretess endast gäller om det kan antas att en viss skada uppkommer om uppgiften röjs. Vid omvända skaderekvisit är utgångspunkten den motsatta. Uppgifterna får således bara lämnas ut om det står klart att de kan lämnas ut utan att viss skada uppstår. Sekretessen enligt en bestämmelse kan även vara absolut. En sådan bestämmelse är inte försedd med något skaderekvisit och de uppgifter som omfattas av bestämmelsen ska hemlighållas utan någon skadeprövning om uppgifterna begärs ut.

4 Sekretess för vapenregister och ärenden enligt vapenlagen

4.1 Sekretess för uppgifter som hänför sig till vapenregister

Vapenregister enligt vapenlagen

Vapenregistren ska enligt 1 a kap. 8 § vapenlagen ha till ändamål att underlätta handläggningen av frågor om tillstånd enligt vapenlagen och ge information om sådana uppgifter som behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att utreda eller beivra brott med anknytning till skjutvapen.

Polismyndigheten ska med hjälp av automatiserad behandling föra fyra separata register: vapeninnehavarregistret, vapenregistret, vapenhandlarregistret och registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte (1 a kap. 7 §).

Vapeninnehavarregistret innehåller uppgifter om personer och organisationer som meddelats tillstånd enligt vapenlagen att inneha skjutvapen eller ammunition eller tillstånd att låna skjutvapen samt personer som tillhör hemvärnets personal och som av Försvarsmakten har tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden. Av vapeninnehavarregistret får det dock inte framgå vilka vapen som Försvarsmakten har tilldelat någon som tillhör hemvärnets personal.

Vapenregistret ska innehålla uppgifter om de skjutvapen för vilka tillstånd till innehav har meddelats. Exempel på sådana uppgifter kan vara vapentyp, fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer. Registret ska vidare innehålla uppgifter om skjutvapen som upphittats eller som anmälts stulna eller försvunna.

Vapenhandlarregistret ska bl.a. innehålla uppgifter om personer och organisationer som har meddelats tillstånd att bedriva handel med skjutvapen eller som har meddelats tillstånd att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation.

I registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte finns uppgifter om sammanslutningar som har auktoriserats enligt vapenlagen.

Sekretess för vapenregister samt jaktkorts- och jägarexamensregistren

Av 18 kap. 16 § första stycket OSL framgår att sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Att sekretessen gäller för uppgifter som ”hänför sig till” innebär att sekretess gäller både hos den registerförande myndigheten, Polismyndigheten, och hos de myndigheter som har direktåtkomst till registret (prop. 2013/14:110 s. 510). Av skaderekvisitet, som är omvänt, följer att sekretessen viker endast om det står klart att en uppgift kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning.

I samband med införandet av sekretessbestämmelsen anfördes bl.a. att vapen är stöldbegärlig egendom och att det därför fanns risk för att registren skulle utnyttjas för att ta reda på var det finns vapen att stjåla (prop. 1986/87:3 s. 20). Det anfördes vidare att förhållandena hade blivit sådana att det var motiverat att införa ett sekretesskydd för uppgifter i polisens vapenregister i syfte att motverka att vapen kommer till brottslig användning. Enligt departementschefen borde dock offentlighet vara huvudregeln för uppgifter i vapenregistren (prop. s. 21). Bestämmelsen utformades därför så att sekretess skulle gälla för en uppgift om det kunde antas att ett röjande skulle medföra fara för att vapen kommer till brottslig användning.

I januari 1992 ändrades bestämmelsen bl.a. så att ett omvänt skaderekvisit infördes. Som skäl anfördes bl.a. att det med relativt enkla metoder gick att få uppgifter om personers vapeninnehav ur databaserade register vilket medförde en betydande risk för att uppgifterna kunde användas för oseriösa ändamål (prop. 1990/91:130 s. 49 f.). Bestämmelsen ändrades vidare genom att ammunition lades till i skaderekvisitet.

Av bestämmelsens andra stycke framgår att sekretess gäller, under motsvarande förutsättningar, hos Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret och hos Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jägarexamensregistret. I jaktförordningen (1987:905) finns bestämmelser om ovan nämnda register (se bl.a. 52 f–52 g §§). Genom sekretessen kan uppgifter om vem som har betalat viltvårdsavgift eller avlagt prov som ingår i jägarexamen hemlighållas.

Av 18 kap. 16 § tredje stycket OSL framgår att uppgifter i vapenregister om bl.a. namn och adress för den som har tillstånd att bedriva handel med eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation inte omfattas av sekretess. Som skäl för undantagsbestämmelsen har bl.a. anförts att vapenhandlare är näringsidkare och den omständigheten att någon ägnar sig åt handel med eller reparation av vapen därför normalt torde vara en uppgift som är allmänt bekant eller som ofta är förhållandevis enkel att få reda på. Det anfördes vidare att sekretessen begränsar möjligheterna för den som står i begrepp att handla med en person som påstår sig ha ett giltigt tillstånd för handel med en viss typ av vapen att kontrollera detta (prop. 2005/06:113 s. 49). Det framgår vidare att uppgifter i registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte inte omfattas av sekretess. Uppgifter som finns i det registret är i första hand uppgifter om sammanslutningarnas namn och adressuppgifter (prop. 2013/14:226 s. 22).

4.2 Sekretess för uppgift i ärende enligt vapenlagen

Enligt 18 kap. 16 a § vapenlagen gäller sekretess hos Polismyndigheten för uppgift i ärende enligt vapenlagen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Föremålet för sekretessen är uppgift i ärende enligt vapenlagen. Sekretessen gäller således för uppgifter i ett ärende oavsett om uppgiften tillförts ett vapenregister eller inte (prop. 1999/2000:27

s. 72 f.). Av skaderekvisitet, som är omvänt, följer att sekretessen viker endast om det står klart att en uppgift kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Sekretessens räckvidd är begränsad på så sätt att bestämmelsen är primärt tillämplig endast hos Polismyndigheten.

Bestämmelsen ingick tidigare i 18 kap. 16 § OSL, men flyttades till denna nya paragraf i samband med att lagstiftningen sågs över med anledning av den nya polisorganisationen. Skälet till att bestämmelsen flyttades var att man ville markera att sekretessen i polisärenden, till skillnad från den sekretess som gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen, endast gäller hos Polismyndigheten (prop. 2013/14:110 s. 510 och 641).

Enligt 35 kap. 23 § OSL gäller sekretess hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden i ärende enligt vapenlagen, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller med ett rakt skaderekvisit.

5 Det finns behov av ändringar och förtydliganden

Utkastets förslag: Sekretess ska gälla för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition eller ljuddämpare kommer till brottslig användning.

Sekretess ska vidare gälla hos Polismyndigheten för uppgift i ärende enligt vapenlagen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition eller ljuddämpare kommer till brottslig användning.

Skälen för utkastets förslag

Det har föreslagits att ljuddämpare inte längre ska likställas med skjutvapen

Med skjutvapen förstås enligt 1 kap. 2 § vapenlagen vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyrebelastningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel. Av 1 kap. 3 § f vapenlagen framgår att olika vapendelar som bl.a. slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar och lådor jämföras med skjutvapen. Ordet ”skjutvapen” i vapenlagens mening omfattar således både vapen enligt 1 kap. 2 § vapenlagen och olika vapendelar m.m. enligt 1 kap. 3 § vapenlagen. Tillståndspliktiga vapendelar registreras därför på samma sätt som tillståndspliktiga vapen i vapenregistren.

Regeringen har nyligen beslutat propositionen Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare (prop. 2021/22:46) där det föreslås att ljuddämpare inte längre ska anses utgöra en sådan vapendel som jämföras

med skjutvapen, utan i stället regleras på i princip samma sätt som ammunition. I propositionen föreslås det att ljuddämpare ska tas bort i uppräkningslistan i 1 kap. 3 § f vapenlagen. Det föreslås vidare att det endast är de som införskaffar en ljuddämpare utan att ha ett vapen som ljuddämparen passar till som i fortsättningen kommer behöva ansöka om tillstånd för ljuddämpare. De föreslagna ändringarna innebär vidare att Polismyndigheten ska registrera personer och organisationer som meddelats tillstånd att inneha ljuddämpare i vapeninnehavarregistret.

Om en person eller organisation innehar ljuddämpare och ett vapen så bör uppgiften om ljuddämpare kunna omfattas av sekretess eftersom denna uppgift indikerar att även vapen finns, vilket kan leda till t.ex. stöld av vapnet. Eftersom sekretessbestämmelserna i 18 kap. 16 och 16 a §§ OSL syftar till att motverka att vapen kommer till brottslig användning bör uppgiften om ljuddämpare alltså omfattas av sekretessbestämmelserna i denna situation. En konsekvens av att ljuddämpare inte längre jämföras med skjutvapen kommer dock bli att skaderekvisitet inte omfattar uppgifter om ljuddämpare i sig. Ljuddämpare kan dock vara åtråvärda i kriminella kretsar (se prop. 2021/22:46 s. 21).

Ljuddämpare bör även fortsättningsvis kunna omfattas av sekretess och skaderekvisiten bör förtydligas

Om det finns uppgifter i vapenregistren om personer och organisationer som innehar ljuddämpare och dessa uppgifter inte kan hindras från att lämnas ut på grund av att skaderekvisitet inte omfattar ljuddämpare finns det en risk att uppgifterna används för att kartlägga var det är möjligt att stjäla ljuddämpare. Detsamma gäller i ärenden enligt vapenlagen. Den nuvarande sekretessregleringen kan omfatta uppgifter om ljuddämpare och denna möjlighet bör finnas kvar även om ljuddämpare inte längre jämföras med skjutvapen. Ammunition omfattas sedan tidigare av skaderekvisitet och utgångspunkten är att ljuddämpare genom de föreslagna ändringarna i propositionen Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare (2021/22:46) ska regleras på samma sätt som ammunition. Mot denna bakgrund bör skaderekvisitet i 18 kap. 16 och 16 a första styckena §§ OSL ändras genom att ordet ljuddämpare läggs till.

I samband med dessa ändringar är det vidare lämpligt att förtydliga vad som avses med ”vapen” i bestämmelsernas skaderekvisit eftersom detta begrepp kan riskera att ge upphov till oklarheter. Det finns därför anledning att justera skaderekvisiten genom att byta ut ordet ”vapen” till ”skjutvapen enligt vapenlagen”.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utkastets förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2022.

Utkastets bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Skälen för utkastets förslag och bedömning: Den föreslagna lagändringen bör träda i kraft samtidigt som de föreslagna ändringarna i propositionen Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare (prop. 2021/22:46), vilket är den 1 juli 2022.

Det bedöms inte behövas några övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

Utkastets bedömning: Förslaget innebär att ljuddämpare även i fortsättningen kommer kunna omfattas av sekretess. Förslaget kan vidare underlätta tillämpningen av bestämmelserna. Det får inte några andra konsekvenser.

Skälen för utkastets bedömning: Ljuddämpare kan vara åtråvärda i kriminella kretsar. Förslaget innebär att ljuddämpare även i fortsättningen kommer kunna omfattas av sekretess. Genom att det förtydligas att skaderekvisitet ska anses omfatta samtliga vapen och vapendelar som omfattas av skjutvapenbegreppet kan tillämpningen av bestämmelserna underlättas. Förslaget bedöms inte få några andra konsekvenser.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

18 kap.

16 § Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för *skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition eller ljuddämpare* kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättning som anges i första stycket, hos

1. Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret, och

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jägarexamensregistret.

Sekretessen enligt första stycket gäller inte för uppgift i vapenregister om namn och adress för den som har tillstånd att bedriva handel med skjutvapen eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation eller för uppgifter i registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte. Sekretess gäller inte heller för uppgift i vapenregister om vilka typer av vapen som omfattas av ett tillstånd att bedriva handel med skjutvapen eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation.

Paragrafen reglerar sekretess för uppgifter som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen och för uppgifter som hänför sig till

jaktkortsregistret och jägarexamensregistret. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första stycket ändras genom att ordet ljuddämpare läggs till och att ordet vapen ändras till "skjutvapen enligt vapenlagen". Genom tillägget är bestämmelsen tillämplig på ljuddämpare, även om ljuddämpare inte längre likställs med skjutvapen vid tillämpning av vapenlagen. Genom att ordet vapen ändras till "skjutvapen enligt vapenlagen" förtydligas det att skaderekvisitet omfattar samtliga vapen och vapendelar som omfattas av skjutvapenbegreppet i vapenlagen.

16 a § Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift i ärende enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att *skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition eller ljuddämpare* kommer till brottslig användning.

Paragrafen reglerar sekretess för uppgifter i ärenden enligt vapenlagen hos Polismyndigheten. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första stycket ändras genom att ordet ljuddämpare läggs till och att ordet vapen ändras till "skjutvapen enligt vapenlagen". Genom tillägget är bestämmelsen tillämplig på ljuddämpare, även om ljuddämpare inte längre likställs med skjutvapen vid tillämpning av vapenlagen. Genom att ordet vapen ändras till "skjutvapen enligt vapenlagen" förtydligas det att skaderekvisitet omfattar samtliga vapen och vapendelar som omfattas av skjutvapenbegreppet i vapenlagen.